

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Дишльової Аліни Олександрівни за темою:
«Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним
набуттям права на землю державної або комунальної власності», подану на
здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Кількість, якість наявних земельних ресурсів та вміння ними ефективно розпорядитись є фундаментальною основою життєдіяльності, продовольчої, екологічної, економічної та інших видів безпеки держави й її громадян. Слід відзначити, що стаття 13 Конституції України, визначає, що земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу.

Право власності на землю в сучасних умовах — це закріплена нормами права сукупність повноважень окремих суб'єктів щодо земельних ділянок чи права на земельні ділянки, з урахуванням передбачених законодавством обмежень і забезпеченням недопущення погіршення якості земель та довкілля в цілому

Ефективний захист права власності на землю та інше нерухоме майно був і залишається однією з нагальних проблем у судово-слідчій практиці, яка все ще потребує концептуального вирішення.

Варто відзначити, що основу дисертаційного дослідження послужили ґрунтовні праці, здійснені такими дослідниками, як: Н. О. Антонюк, В. П. Бахін, В. Д. Берназ, І. Вишнівський, А. Ф. Волобуєв, О. Ю. Дрозд, А. Дудоров, Я. О. Дякін, А. Калужинський, І. І. Когутич, В. О. Коновалова, М. В. Кумановський, С. В. Куренда, В. В. Лисенко, М. Ю. Марченко, А. М. Мірошніченко, Р. О. Мовчан, О. С. Олійник, В. А. Пустовіт, С. М. Ребенко, М. В. Салтевський, М. Я. Сегай, Р. Л. Степанюк, І. С. Тальянчук, Н. Ю. Цвіркун, С. С. Чернявський, В. Ю. Шепітько, Б. В. Щур та іншими.

Однак поза належної уваги вказаних науковців залишились питання, що на монографічному рівні враховували б сучасний стан як відносин у сфері набуття права на землю державної або комунальної власності, воєнний стан, обставини трансформації суспільства, що відбуваються на шляху Європейського вектору розвитку нашої держави.

Це обумовлює труднощі, з якими стикаються уповноважені особи під час оцінки дій відповідних суб'єктів з позиції їх правомірності. В результаті цього вчинені діяння можуть не набувати належної та своєчасної правової оцінки як протиправні. Правопорушники, що відчують свою безкарність, вчинюють кримінальні правопорушення повторно, більш зухвало, з втягуванням в протиправну діяльність все більшого кола учасників, завдають збитків як державі, так і громадам, погіршують криміногенну обстановку. Розв'язання сформованої ситуації нам вбачається в розробці для уповноважених осіб рекомендацій, спрямованих на боротьбу з проявами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності.

Вказане свідчить про актуальність теми проведеного дослідження та здобуті у ньому наукові результати, які представлені для обговорення.

Вивчення представлених Аліною ДИШЛЬОВОЮ матеріалів дисертації дають підстави стверджувати, що нею проведено ґрунтовне монографічне дослідження, яке є однаково актуальним як для використання в правозастосовній, освітній, науково-дослідній та інших видах діяльності.

Методологія дослідження ґрунтується на використанні апробованої системи методів.

Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку цілком відповідає загальним вимогам. Авторкою вміло проведено дослідження, аргументовано наведено результати здійсненого наукового аналізу, на підставі якого отримано ґрунтовні висновки.

Теоретичну основу дисертації становлять праці вчених у галузі загальної теорії держави та права, земельного права України, кримінального права України, кримінального процесуального законодавства України, криміналістики та ін., а зроблені висновки ґрунтуються на основі результатів ряду галузей знань.

Емпіричну та інформаційну основу дослідження становлять узагальнені відомості державної та відомчої статистичної звітності за 2021-2025 рр., а також узагальнені матеріали вивчення матеріалів кримінальних проваджень, анкетування уповноважених осіб.

До вагомих здобутків, насамперед, слід віднести те, що дисертанткою:

- побудовано криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- визначено та проаналізовано основні елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- висвітлено правове регулювання правовідносин, як процес упорядкування державою сфери земельних відносин, що потребують юридичної регламентації з використанням правових норм та методів й спрямовані на задоволення законних інтересів суб'єкта права;

- розкрито особливості отримання й оцінки інформації, необхідної для початку та проведення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- встановлено та систематизовано обставини, що підлягають доказуванню при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

- визначено особливості організації й планування початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності та запропоновано комплекс заходів, спрямованих на їх вирішення;

- висвітлено організаційно-тактичні особливості проведення

слідчих (розшукових) дій, спрямованих на отримання криміналістично-вагомої інформації при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності;

– означено особливості використання спеціальних знань у з'ясуванні окремих обставин вчинення кримінальних правопорушень за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності.

Дотримання академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження Дишльової Аліни Олександрівни за темою: «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності» включає результати власних досліджень здобувачки. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.

Основні положення, висновки, рекомендації в опублікованих наукових працях, в повній мірі доведено дисертанткою до широкої громадськості. Результати проведеного дослідження вже знайшли своє втілення в практичній діяльності правоохоронних органів, у використанні в науковій роботі, освітньому процесі, що засвідчуються відповідними актами про їх впровадження.

Зроблені авторкою наукові висновки є достовірними, аргументованими та належним чином обґрунтованими. Крім наведених вище, в роботі містяться й інші положення, висновки, рекомендації, які в сукупності і забезпечують цілісність проведеного дослідження, результати якого апробовано на науково-практичних конференціях та в повній мірі відображено в авторських публікаціях.

Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані за результатами дисертаційної роботи, відображено у чотирнадцяти наукових працях, зокрема, у трьох статтях у наукових фахових журналах України, одній – у закордонному журналі, включеному до категорії наукових, одній – у розділі міжнародної монографії у закордонному виданні, дев'яти тезах доповідей за результатами виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Разом із тим, констатує наявність усіх необхідних для такого рівня наукової роботи моментів, слід відзначити, що вона містить деякі дискусійні, спірні або ж такі, що потребують додаткових уточнень положення.

1. Так, у підрозділі 1.1. «Криміналістична класифікація та структура криміналістичної характеристики незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності» авторкою наголошується, що існуючий до недавнього часу поділ слідів на матеріальні й ідеальні, в умовах діджиталізації суспільних відносин в світі та Україні зокрема, призводять до все більшого формування сукупності віртуальних (цифрових) слідів, що потребують належної уваги як з боку науковців, так і практиків.

Водночас, було б доцільним приділити більше уваги можливостям пошуку, вилученню, збереженню й використанню цих слідів в процесі

встановлення обставин вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності.

2. У підрозділі 2.2. «Особливості отримання й оцінки інформації, необхідної для початку та проведення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності» авторкою наголошується, що уповноважена особа може стикнутися із ситуацією, коли надані в свідченнях осіб дані суперечать відомостям, що містяться в документах та наявних матеріалах провадження. Проте розв'язання сформованих умов, що можуть характеризуватись не сприятливістю залишилось поза-належної увагою їх розв'язання.

3. В дисертаційному дослідженні наявний підрозділ 2.3. «Організація й планування розслідування на початковому етапі» де приділено увагу діяльності уповноважених осіб на відповідному етапі. Разом із тим залишилось поза належною увагою авторки положення щодо організації й проведення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права власності на землю державної або комунальної власності на подальшому етапі розслідування.

4. Кількість, хронологія по роках та географія апробації результатів дослідження у вигляді наукових статей та тез доповідей визначає її повноту. Водночас, в 2026 році відсутні роботи, які могли б продемонструвати послідовність та плановість діяльності над підготовкою дисертації.

Водночас, зазначені зауваження мають дискусійний, рекомендаційний характер й складають підґрунтя до подальшої наукової дискусії під час захисту дисертанткою свого дослідження і дадуть можливість проявити її свій науковий потенціал та уміння вести наукову дискусію.

Таким чином, незважаючи на висловлені вище зауваження і рекомендації та враховуючи викладені вище позитивні характеристики дисертації є підстави зробити висновок, що дисертація **Дишльової Аліни Олександрівни «Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності»**, виконана на достатньому науковому і методологічному рівнях, з широким використанням загальної й спеціальної літератури та має наукову цінність й практичну значимість.

Загальний висновок: дисертація **Дишльової Аліни Олександрівни** за темою: **«Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності»**, є самостійно підготовленою, завершеною кваліфікованою науковою працею, в якій отримано ряд нових науково-теоретичних результатів, що в своїй сукупності дозволяють вирішувати конкретну наукову задачу щодо удосконалення положень боротьби з кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з незаконним набуттям права на землю державної або комунальної власності. Дана робота відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 12.01.2022 року № 44, а її авторка **Дишльова Аліна Олександрівна**, за результатами позитивного захисту у спеціалізованій вченій раді заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензію підготував:

Заступник директора

Навчально-наукового інституту

права та інноваційної освіти

доктор юридичних наук, старший дослідник

Максим ПОЧТОВИЙ

Підпис Почтового М.М. засвідчую:

Проректор

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор,

Заслужений діяч науки і техніки України

Олександр ЮШІН